

κίνησις 'moviment', *Paracmàstic*, gr. ἀκμη 'punt culminant'. *Paracorolla*. *Paracúsia*, gr. ἀκούω 'jo oïxo' (παρακούω 'jo oïxo malament'). *Parafàsia*, del grec φάσαι 'parlar' (veg. *afàsia AFABLE*). *Paràfisi*, del gr. φύσις 'creixença' (veg. *apòfisi FÍSIC*). *Parafrènia*, gr. φρήν 'intelligència' (veg. *FRENÈTIC*). *Paragènesi*. *Paragènesia*, gr. γεύσις 'gust'. *Paralàlia*, gr. λαλέω 'jo garlo, parlotejo'. *Paralipsi*, derivat del gr. παραλείπω 'deixo de fer una cosa, me'n descuido'. *Paramnèsia*, format paral·lelament a *amnèsia* (veg. *MNEMOTÈCNIA*). *Paramorfisme*, gr. μορφή 'forma' (veg. *METAMORFOSI*). *Paranomíia*, barbarisme savi format amb el fr. i cat. *nom*. *Paraselene*, amb σελήνη 'lluna'. *Paràstic*, gr. στίχος 'renglera, fila' (cf. *DÍSTIC*). *Paratònic*, V. *to*.

Parà, és de témer que no fos més que un error d'audició o d'anàlisi del bo d'Amades (era llosc i sordejant) per *parat* (altrament, a la pronúncia de l'Isàvena, la *-t* pot quedar muda per fonètica sintàctica).

Parabanda, V. *parar* *Paràbola*, *parabolejar*, *parabòlic*, *parabolicitar*, *parabolista*, *paraboloïdal*, *paraboloïde*, V. *paraula* *Parabrisa*, *paracaigudes*, *paracaigudista*, V. *parar* *Paracel*, V. *par* *Paracentesi*, V. *centre Paracental*, V. *para* *Paraceres*, V. *parar* (+*ce*-*ra*) *Paracimèsia*, V. *para* *Paraclet* o *paràclit*, V. *clamar* *Paracmàstic*, *paracorolla*, V. *para* *Paracronisme*, V. *crònic* *Paracúsia*, V. *para* *Parada*, V. *parar* i *prada* *Paradella*, V. *llapassa* *Parader*, *paradera*, V. *parar* *Parader*, *paradero*, castellanismes igualment vergonyosos: en català es diu 'saber on para' (*paradero*, *saber* o *averiguar el paradero*, són fastigoses expressions estrafetes del parlar de la policia colonial) *Paradés*, V. *parador* (PARAR) *Paradet*, *paradeta*, V. *parar* i *prat* *Paradiàstole*, V. *diàstole*

Paradigma, V. *dir*; en el sentit filosòfic de model ideal: «segons Plató --- l'etern ideal (παράδειγμα) --- però aquests paradigmes eterns ---», Coromines (*Jardins de Sant Pol*, O. C., 827a34, 827b23).

DERIV.: *Paradigmàtic*.

PARADÍS, pres del ll. *paradisus* id., i aquest del gr. παράδεισος 'parc', 'Paradis terrenal', mot d'origen irani. □ 1.ª doc.: *Homilies*.

«Déu e l'esperit d'om, qui ja sempre durarà, e totes altres coses temporals periran; e per aïzò, seïyors, per les coses peridors, no vulams lo goç del durable *paradis* perdre», *Hom.*, 1v1. L'acc. 'cel, sojorn dels benaventurats' és la que solem trobar en la literatura antiga. En un diàleg entre un devot supersticiós i temorec, i un escèptic simpatitzant dels càtars: «—No oïzi anc que cretges fee<>sen vertutz ['miracles']— E respòs F. Draper: —Pec sóts! que nul hom qui entre en *Paradis* torn fer vertutz dezà!», doc. de l'Alt Cardener, a. 1250 (PPujol, *DocVgUrg.*, 15.41). «Pregava Déu --- per ço que li donàs *paradis* e que no li donàs infern», «orde de matremoni féu Déus en *paradis*», Lull (*Merav.*, *NCl.* iv, 211; *Blanquerna* I, 122.12).

Deia Cerverí de Girona en la seva obra maestra: «Menys se fa aquest segle ab *paradis*, dellà, / qu' est segle ab lo ventre on l'infant xic està: / qu' hom no poria creure que-l plaer fos tan gran / ni tan ric, ni tan car, com en tant qu' un infant, / al ventre de sa mare --- / creuria qui li deia: —Pensa d'aquí exir, / e veuràs sol, e luna e esteles, luir, / e cel e terra e mar ---», «e de tantes maneres qu' he pecat mortalment: / de tot dic: mia culpa!, e-m confés penedent: / Sényer Déu, mon confort! / Jesucrist nos aport - al goig de *Paradis*!» (*Sermó*, vv. 161, 206).

Així igualment en el nostre vell cançoner, on abunden els casos de la mateixa forma, i amb aquest sentit; per exemple: «l'hostalera és als diables / l'hostalé 's al *paradis*», MilàF (*Romllo.*, 36D v. final); i passim. Es troba també, des d'antic, parlant de l'Edèn bíblic: «Déus gità Adam de *paradis*», Lull (*Merav.*, *NCl.* ii, 113); i és clar que en aquesta acc. tan sàvia i estrictament bíblica, ja no podem esperar altra cosa que el tractament fonètic del mot amb caràcter enterament savi, amb conservació de la *-d*.

En certs llenguatges germans i alguna llengua veïna es troben formes semi-populars, amb pèrdua o alteració regulars de la *-d*:- cast. *paraiso* [S. XII], un cas d'oc. ant. *parazis* (PSW vi, 59),¹ fr. ant. *parevis*, francès mod. *parvis* 'pati de l'església', napol. *paraviso*, basc *parabiçu* (Detxepare, 1545, Axular 1643: Mitxelena, *FonHiVca.*, 284, avui nav., bnav. i lab., Azkue). En el Bearn, un mas, avui dit *Paradis*, a Navarrens, apareix com a *Paravis* el 1343, i un altre encara dit *Parabis*, en el cantó de Sauveterre (ja *Paravis*, a. 1385), PRaymond, *DictTopBPyr*. Més, sobre això, en Jud, *Zur Geschichte der Bündnerromanischen Kirchensprache* (p. 35).

Ara bé també en català antic apareix la forma reduïda *parais*. És potser la que predomina en Lull: «Nathana --- ab Nastàsia --- parlaven de --- la glòria de *parais* e de les infernals penes», *Blanquerna* (*NCl.* i, 140.19); a la *Do. Pu.* es troba tant *parays* com *paradis* (ed. Gili, p. 106); en StVicentF *parais* (*Sermons* i, 29.16); «tan maravolloses coses, que la Güelfa altre *parays* no podie desijar», *Curial* (*NCl.* ii, 266); *parais*, JRoig (*Spill*, 4327, 10409); *parajns* ultracorreccte, en les *VidesR* (V. el gloss.), OPou distingeix: 'el cel':⁴⁵ «morir --- essent ja vell --- anar a *parays* si a Déu plau» i d'altra banda «pomes de *paradis*: poma *paradisea*» (*ThPu.*, 241, 62).

En Jaume I (*Cròn.*, § 489) apareix amb el sentit 'lloc desota coberta en una nau, per dormir-hi';² en la *Questa* de Reixac és trad. aproximada de «sur le bord de la nef» de l'original fr. («s'acostà sobre lo *paravys* de la nau --- e parlaren ---»), on hi ha segur error de lectura del publicador, que ha imprès *paranyis* llegint *-n-* per *-u-*, forma com la francesa etc., o bé seria ultracorreció com la citada rossellonesa *paraynis* (73.33); en canvi, allí mateix *Paradis* 'el Cel' o 'l'Edèn' a 75.7, 75.23.

Que el nom del Torrent de *Parèis* ve de l'antic *parais*, amb la coneguda i normal reculada de l'accent, en hiatus, sembla cosa ben establerta. És degué comparar